

N:o 9.

Af Herr Friherre v. Schulzenheim: Angående extra bevillning å den privatbankerna medgifna sedelutgifningsrätt.

Då, såsom Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition om Statsverkets tillstånd och behof utvisar, omständigheterna erfordra förökade skattebidrag för åstadkommande af jemvigt i budgeten och det är af vigt, att vid skattebidragens uttagande afseende göres å de näringar och förvärfskällor, hvilka lemna den största och lättaste inkomst, jemförde med dem, som föra ett mer eller mindre tynande lif, får jag vördsammast föreslå, att den privatbankerna medgifna sedelemissionsrätt bliver belagd extra bevillning, sålunda, att en stämpelafgift af 5 eller åtminstone 3 öre för hvarje riksdaler af sedelns valör, bliver å privatbankers sedlar åsatt. Att framställa vidlyftiga motiver för denna min motion torde vara öfverflödigt, då rättvisa, billighet och klokhet tillräckligt tala för densamma; och anhåller jag vördsamt om remiss af denna min motion till Bevillnings-Utskottet.

Stockholm den 23 Januari 1867.

David von Schulzenheim.

N:o 10.

Af Herr Jöns Pährsson från Kronobergs län: Angående användande af En million Riksdaler af bankovinsten till utlåning åt jordbrukare.

Det är ett bedröfligt känt förhållande, som icke behöfver beskrivas eller bevisas, huru svår ställningen blifvit för Sveriges fleste jordbrukare; sedan dels räntan blifvit frigifven och penningen blifvit åsatt för hög ränta eller värde, är det numera omöjligt för en jordbrukare att kunna förbättra sin lilla

torfva, enär intet förlagskapital kan erhållas utan från våra många privatbanker, och detta med knapp nöd, och endast mot vaxlar och andra korta betalningstider. Den jordbrukare som beträder denna låneväg är snart nog ruinerad. Privatbankerna äro icke inrättade för jordbrukets bästa utan tvärtom. Hypoteksbankerna skulle visst blifvit till jordbrukets bästa, sade man; men så kom snart en tid att man beviljade lån, som ännu icke blifvit utbetalde, om icke en och annan gång till de store egendomsegarne, som väl medhunno anamma det som kunde utlemnas, och en massa andra smärre jordegare måste förgäfvos vänta på lån och under tiden har deras egendom måst säljas och äro de nu bland de utfattiges antal. Deremot har man under tiden haft penningar att bevilja och utlemna i stora summor till andra arbeten och företag; men för jordbrukarens behof har ingenting blifvit öfrigt, mer än det lilla som stått att erhålla från Banko-diskontverket, hvarifrån de enda lån stå att erhålla, som en landtman kan betjena sig utaf, men de fylla icke behofvet eller vilkoret för en jordbrukare, då de måste, så att säga, betalas eller omsättas tvenne gånger af en skörd, eller på ett år. Jag tvekar icke fritt påstå att det måste vara alla de Riksdagsmäns heligaste pligt, som föregifva sig vara Svenska folkets ombud, att, i hvad på lagstiftning kan ankomma, så stifta lagar att vår moder- och hufvudnäring jordbruket blir tillgodosedt med sådana billiga anspråk, att dess arbetare och idkare kunna ega bestånd; ty har icke jordbrukaren och arbetaren något, så lär köpmannens och fabrikantens rörelse snart nog aftyna: det lär icke hjälpa i längden att årligen äskade förhöjda skatter indrifvas, hvilka åter utdelas till tjenstemännen, som sedan för det mesta, nemligen hvad de högre vidkommer, använda dem till luxuriösa utländska öfverflödsvaror, hvilka det nu ock är blifvet modernt att införa utan vidare tullafgifter, något som snart nog torde gifva dödsstöten åt Svenska *industrien*, lika som denna förut gjort med *hus- och hemslöjderna*, och oaktadt Svenska allmogen betalar de stora tributerna till Statens tjenstemän återfår han litet eller intet tillbaka deraf dem. Jag har icke den förmäthenheten tilltro mig gifva det bästa förslag för afhjelpande af jordbrukarens beklagliga belägenhet i allmänhet, men jag är lifligt öfvertygad derom att något kraftigt måste vidtagas, på det att icke hvarje arbetsför person, som kan skaffa sig så mycket reskapital, tvingas söka sig sitt bröd i annan verldsdel. Jag tror därför, det är båda Statsmakternas, såväl Riksdagens som Regeringens, oafvisliga pligt att så lagstifta, att en snar förbättring må inträda. Jag framlägger således ett förslag, som jag tror skall i någon mån hjälpa förhållandet, och för framtiden undanrödja olyckorna och säkert om den anda gjorde sig rådande, att man måste arbeta och spara, det vore önskligt att denna grundsats uppginge från *Regeringen* som en god impuls åt hela folket, men tyvärr lär oss en bedröflig erfarenhet motsatsen, men måhända är jag ensam om denna tanke. Jag anför ock grunder i mitt förslag, som

måhända anses förnärmande för behöfvande låntagare, men jag vill att man måste liksom en lydig son mot sin fader visa, hur man använt de erhållna lånen, därför att Svenska jorden skall ovilkorligen blifva förbättrad och Svenska fattiga arbetare få sysselsättning och föda, summan är visst icke stor som jag påräknar, men det är dock något och med nödig sparsamhet till andra onödiga utgifter, såsom anslag till präktiga och dyra byggnader, som icke återgifva något bröd, kan nog summan inbesparas och öfverlätas som jag föreslår, Jag har måhända i mina motiver blifvit alltför vidlyftig, men sakens vikt fordrar något och som nykommen på Riksdagsmannabanan torde Riksdagen därför ursäktas mig.

Förslag och yrkande.

- 1:o. Att Riksdagen beslutar att af bankovinsten En million Riksdaler Riksmünt ärligen utlemnas till Banko-diskontverket under rättvis fördelning emellan lånekontoren i Stockholm, Göteborg och Malmö till utlåning åt endast jordbrukare, dervid jag ville, att minsta lånesumman vore 500 Riksdaler Riksmünt och den största 4,000 Riksdaler Riksmünt för en låntagare, derjemte att lånerörelsen börjar så fort som möjligt;
- 2:o. Att lånen beviljades mot möjligaste lägsta ränta icke öfver 5 procent och en tioårig omsättning med en tiondedel hvarje år jemte årlig belöpande ränta;
- 3:o. De som erhålla dessa så kallade jordbrukslån skola inom tre år efter lånets emottagande hos Bankofullmäktige styrka med godkända bevis och räkningar att ett lika belopp blifvit använt på låntagarens egande jordbruks förbättring; försummades detta skulle hela lånet återfordras och skulle af denna lånefond utlemnas endast mot revers med borgen och icke mot vaxel; och att de smärre sökta lånen måtte få företräde framför de större, äfvensom att lånerörelsen bestrides af Banko-diskontverket så att inga förökade tjänstemän i och härför böra uppkomma.
- 4:o. De öfriga reglementariska föreskrifter, som betrygga Bankens säkerhet för alla förluster torde böra upprättas af vederbörande utskott.

Jag begär vördsam remiss på denna min motion till Banko-Utskottet, dit jag anser den höra.

Stockholm den 23 Januari 1867.

Jöns Pährsson.